

Koncept ljubavi u poljskoj i hrvatskoj frazeologiji

Jurakić, Josipa

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:331198>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-30**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET U ZAGREBU
ODSJEK ZA ZAPADNOSLAVENSKE JEZIKE I KNJIŽEVNOST
STUDIJ POLJSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI – LINGVISTIČKI SMJER

Josipa Jurakić

**KONCEPT LJUBAVI U POLJSKOJ I HRVATSKOJ
FRAZELOGIJI**

**Frazemi sa sastavnicom *ljubav* u hrvatskom i sastavnicom *miłość*
u poljskom jeziku**

Diplomski rad

Mentorica: prof. dr. sc. Ivana Vidović Bolt

Zagreb, 2018.

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. FRAZELOGIJA I FRAZEM	4
3. EMOCIJE	6
4. LJUBAV.....	6
5. STRUKTURNA ANALIZA FRAZEMA	8
6. SINTAKTIČKA ANALIZA FRAZEMA	14
7. PARADIGMATIČNOST FRAZEMA	17
8. SEMANTIČKA ANALIZA	20
9. EKVIVALENTNOST FRAZEMA	31
10. ZAKLJUČAK.....	34
11. POPIS HRVATSKIH I POLJSKIH FRAZEMA SA SASTAVNICOM <i>LJUBAV</i>	36
LITERATURA.....	43

1. UVOD

Ovaj se rad bavi analizom frazema sa sastavnicom *ljubav* u hrvatskom jeziku i sastavnicom *miłość* u poljskom jeziku. Korpus frazema koji će biti prikazan u ovom radu ekscerpiran je iz hrvatskih i poljskih frazeoloških te općih rječnika.

Rad započinje teorijskim promišljanjem frazeologije. Frazeologija je jezikoslovna disciplina čiji se korijeni mogu pronaći još u srednjem vijeku. Međutim, ona se iz leksikologije izdvojila tek krajem prve polovice 20. stoljeća objavom rada *Osnovni tipovi frazeoloških jedinica u ruskom jeziku* V. V. Vinogradova. Nakon toga počela se razvijati i u drugim slavenskim zemljama. U nastavku rada iznijet će se teorijske postavke vezane uz frazem koji se ukratko može definirati kao ustaljeni izraz čvrste strukture. Budući da se ovaj rad bavi frazemima sa sastavnicom *ljubav*, slijedi teorijsko promišljanje o emocijama i pokušaj definiranja jednog od najapstraktnijih pojmova – *ljubav*.

Nakon teorijskog dijela slijedi analiza poljskih i hrvatskih frazema. Frazemi su najprije analizirani sa strukturnog aspekta koji se bavi formalnom stranom frazema koja uključuje opseg, leksički sastav te određivanje sintaktički glavne sastavnice. Nakon strukturne slijedi sintaktička analiza u kojoj su frazemi uključeni u diskurs, potom je određena funkcija koju ispunjavaju. Da bi se utvrdilo kako se frazemi odnosno njihove sastavnice mijenjaju ovisno o kontekstu, u nastavku je analiziran stupanj paradigmatičnosti prema kojemu su frazemi raspoređeni u tri skupine: frazeme nulte, djelomične i potpune paradigmatičnosti. U sljedećem su dijelu frazemi analizirani sa semantičkog aspekta, dakle naglasak je stavljen na značenje frazema, način na koji je ono nastalo te na ulogu koju u tome imaju pojedine sastavnice. U posljednjem je dijelu analize prikazana ekvivalentnost frazema koja se bavi proučavanjem sličnosti među frazemima različitih jezika – u ovom slučaju frazemima poljskog i hrvatskog jezika. Rad završava popisom svih hrvatskih i poljskih frazema sa sastavnicom *ljubav* odnosno *miłość*.

2. FRAZEOLOGIJA I FRAZEM

Termin *frazeologija* nastao je iz grčkih riječi *phrasis* – izraz te *lógos* – riječ, govor. Sam termin ima dvojako značenje. Prvo se odnosi na jezikoslovnu disciplinu koja u okviru jednog ili više jezika proučava ustaljene izraze koji se odlikuju čvrstom strukturom – frazeme. Drugo se značenje odnosi na ukupnost frazema jednog jezika koji su raspoređeni prema različitim kriterijima. Tako je moguće razlikovati nacionalnu, internacionalnu, dijalektalnu, posuđenu, zoonimsku, somatsku frazeologiju itd. (Fink-Arsovski 2002: 5).

Iako se zanimanje za frazeologiju javlja još u srednjem vijeku, ona se kao jezikoslovna disciplina razvila i osamostalila tek sredinom prošloga stoljeća kada je 1947. godine u Moskvi ruski jezikoslovac V. V. Vinogradov objavio rad *Osnovni tipovi frazeoloških jedinica u ruskom jeziku*. Ubrzo nakon toga frazeologija se počinje razvijati i u ostalim slavenskim zemljama (Fink-Arsovski 2002: 6).

U Poljskoj se razvoj frazeologije povezuje s imenom Stanisława Skorupke koji se smatra autorom prve frazeološke znanstvene studije pod nazivom *Z zagadnień frazeologii* (1952.). „Godine 1967. Skorupka objavljuje frazeološki rječnik poljskoga jezika (*Słownik frazeologiczny języka polskiego*)” (Vidović Bolt 2011: 15).

Razvoj frazeologije u Hrvatskoj potaknuo je rad Antice Menac *O strukturi frazeologizama*. U njezinoj je redakciji 1979./1980. objavljen i frazeološki rječnik u Hrvatskoj (*Rusko-hrvatski ili srpski frazeološki rječnik*), a godine 2003. objavljen je i prvi *Hrvatski frazeološki rječnik* Antice Menac, Željke Fink-Arsovski i Radomira Venturina (Vidović Bolt 2011: 15–16). Nakon toga stvara se velik broj frazeoloških rječnika različitog tipa.

Osnovna jedinica frazeološkog jezičnog sustava je *frazem*. Međutim, u hrvatskoj se frazeološkoj terminologiji nije oduvijek upotrebljavao taj naziv. Njemu je prethodio *frazeologizam* koji je nastao prema ruskom terminu. Danas se u hrvatskom jezikoslovlju ustalio termin *frazem*, ali uz njega se u hrvatskoj literaturi mogu pronaći i drugi nazivi za osnovnu frazeološku jedinicu: *idiom*, *ustaljeni izraz*, *ustaljena kolokacija*, *frazeologem*, *frazeologizam*, *frazeološka jedinica* itd. U poljskoj literaturi također postoji velik broj naziva kao što su *związek frazeologiczny*, *idiom*, *zwrot*, *jednostka frazeologiczna* itd. Međutim, kao prijevodni se ekvivalent za hrvatski *frazem* upotrebljuje naziv *frazeologizm* (Vidović Bolt 2011: 17).

Kao što postoje brojni nazivi za osnovnu frazeološku jedinicu, tako postoje i različite definicije samog termina. U tom procesu definiranja frazema frazeolozi se nastoje usmjeriti na njegova osnovna obilježja. Tako primjerice Vinogradov kao osnovne elemente frazema

izdvaja „preneseno i slikovito značenje, ekspresivnost, nezamjenjivost bilo koje od frazeoloških sastavnica njegovim sinonimom” (Kovačević 2012: 9).

Fink-Arsovski (2002: 6) navodi da su glavna obilježja frazema postojanje najmanje dviju sastavnica, čvrsta struktura, cjelovitost, ustaljenost te reproduktivnost, slikovitost, konotativno značenje, ekspresivnost i desemantizacija.

Menac (2006: 15) ističe četiri osnovne značajke frazema:

1. značenje cjeline koje ne proizlazi iz značenja pojedinih sastavnica,
2. uglavnom stabilan red riječi,
3. čvrsta struktura u kojoj su leksičke zamjene ograničene, a gramatičke ne unose semantičke promjene,
4. najveći opseg frazema je neodređen, a najmanji se sastoji od jedne samostalne i jedne pomoćne riječi.

Prema Hrvatskom frazeološkom rječniku (Menac, Fink-Arsovski i Venturin 2014: 5) frazem je osnovna jedinica frazeologije koja se sastoji od najmanje dvije sastavnice kojima je svojstvena čvrsta struktura, cjelovitost te ustaljenost uporabe. Frazem ne nastaje u govornom procesu, već se kao usvojena odnosno naučena cjelina uključuje u razgovor i tako se može govoriti o njegovoj ustaljenosti odnosno reproduktivnosti. On postaje dio rečeničnog ustrojstva i može biti dio rečenice, a u nekim slučajevima i sam može stajati kao zasebna cjelina.

Frazeme je moguće promatrati u užem i širem smislu. Uz gore navedene, bitna značajka frazema u užem smislu je i desemantizacija koja pokazuje da su sve komponente ili dio njih izgubile svoje primarno leksičko značenje, dok je frazem kao cjelina dobio novo, frazeološko značenje koje ne odgovara zbroju značenja svake komponente frazema. Dijelu frazema svojstvena je uporaba u ustaljenom obliku. Međutim, nisu im svojstvene konotativnost i ekspresivnost. Takve frazeme smatramo frazemima u širem smislu. Pritom se uglavnom radi o terminima, raznim pojmovima iz određenih djelatnosti odnosno područja, npr. *ptičja gripa* (Vidović Bolt et al. 2017: 7 – 8).

3. EMOCIJE

Kako bismo uopće mogli govoriti o ljubavi kao emociji, potrebno je najprije definirati *emocije*. S obzirom na broj teorija i različitih mišljenja, teško je dati točnu definiciju. Budući da svaka osoba emocije opisuje u odnosu na vlastito emocionalno stanje i u odnosu na vlastiti doživljaj, može se reći da nijedna definicija nije pogrešna. Međutim, Ekman (2011: 9) prvom ozbiljnom znanstvenom studijom o emocijama smatra *Izražavanje emocija u čovjeka i životinja* (1872.) koju je objavio biolog Charles Darwin. Bila je to temeljna psihološka studija o emocijama kod ljudi i njihovih životinjskih srodnika. Darwin je proučavao emocije u kontekstu njihove uloge u ljudskom preživljavanju i smatrao je kako one proizlaze iz navika „koje su tijekom naše evolucijske ili individualne prošlosti jednom bile korisne” (Oatley i Jenkins 2003: 3). Dakle, Darwin je smatrao da su naši obrasci izražavanja emocija urođeni i univerzalni jer su nastali kao rezultat procesa evolucije. Među prvim su se autorima koji su promišljali o emocijama uz Darwina našli i William James te Sigmund Freud. Emocija je prema Jamesu opažanje promjena u našem tijelu koje nastaju kao reakcija na neku „uzbuđujuću činjenicu”, dok je Freud ponudio potpuno drukčiji pristup proučavanju emocija i usredotočio se na uzroke i posljedice koji stoje iza određenih emocija i donio je zaključak da neke emocije postaju jasne tek kada ih izrazimo odnosno razmišljamo o njima ili o njima govorimo nekoj drugoj osobi (Oatley i Jenkins 2003: 2–8).

Ni danas ne postoji općeprihvaćena definicija emocija, ali se ukratko mogu objasniti kao psihički doživljaji koji, za razliku od stvarnog opažanja, pokazuju čovjekov odnos prema svijetu kojim je okružen, tj. kao „subjektivno stanje najčešće popraćeno fiziološkim promjenama koje potiče osobe na reakciju” (Kovačević i Ramadanović 2016: 505).

4. LJUBAV

Budući da je *ljubav* jedan od najapstraktnijih pojmova te sadrži širok spektar značenja, vrlo je teško ponuditi jedinstvenu definiciju samog pojma. Njezina se kompleksnost često uspoređuje s mnogoznačnošću pojma *ljubav* u grčkom jeziku u kojem je poznato čak devet leksema za taj pojam (Ribarova 2007: 183–184).

Ljubav se kao apstraktan koncept obično odnosi na duboki osjećaj brižnosti prema drugoj osobi. Čak i ova ograničena koncepcija ljubavi obuhvaća bogatstvo različitih osjećaja – od strasti i požude u romantičnoj ljubavi preko duhovne emocionalne vezanosti u ljubavi

prema bliskim osobama do duboke predanosti u vjerskoj ljubavi. Ljubav u svojim različitim oblicima djeluje kao glavni posrednik u međuljudskim odnosima.

Iako postoje razni oblici ljubavi, u istraživanjima je najviše pozornosti posvećeno spolnoj ljubavi. „Strastvena spolna ljubav (katkad također zvana romantična ljubav) opće je mjesto u različitim kulturama.” Ona se odnosi na ljubav između dva partnera koju određuju privlačnost, obožavanje i ekskluzivnost i može se reći da po svojoj vrijednosti prednjači pred svim drugim emocijama, ali i drugim vrstama ljubavi (Oatley i Jenkins 2003: 54). S obzirom na to da se većina frazema analiziranih u ovom korpusu odnosi upravo na tu vrstu ljubavi, ta je tvrdnja potvrđena i u ovom radu.

Još jedan pojam koji često stoji u pozadini frazema ovoga korpusa je *zaljubljenost*. Unatoč veoma raširenoj zabludi, ljubav i zaljubljenost dva su različita pojma. Iako se u mnogim društvima zaljubljenost prikazuje kao jedan od najdubljih doživljaja, najprije u književnosti, a zatim i u suvremenim masovnim medijima, ona je rijetko bez teškoća. Dok ljubav počiva na emocionalnom vezivanju za drugu osobu i zbog toga se smatra relativno trajnim i postojanim odnosom, zaljubljenost je trenutačno, izvanredno i ekstremno stanje koje karakterizira zaokupljenost drugom osobom, fiksiranost na nju te nezainteresiranost za druge aspekte života (Oatley i Jenkins 2003: 295; Milivojević 2010: 497).

5. STRUKTURNA ANALIZA FRAZEMA

Strukturalna se analiza bavi formalnom stranom frazema koja uključuje opseg, leksički sastav te određivanje sintaktički glavne sastavnice. S obzirom na opseg frazema hrvatska frazeologija polazi od trostupanjske podjele koju čine *fonetska riječ, sveza riječi i frazemska rečenica* (Fink-Arsovski 2002: 8). Opsegom najmanja frazeološka jedinica je fonetska riječ. Ona se sastoji od jedne punoznačnice i jedne ili više nepunoznačnica koje zajedno tvore naglasnu cjelinu. Najbrojniji oblik fonetskih riječi sastoji se od prijedloga i imenice (*bez srca, za dlaku*), čestice i imenice (*ni govora, ni riječi*) te čestice, prijedloga i imenice (*za pod zub*).

Drugi strukturalni tip čini sveza riječi koja ima najmanje dvije punoznačnice uz koje se mogu javiti jedna ili više nepunoznačnica. Unutar sastavnica ostvaruju se različite sintaktičke veze nezavisnog ili zavisnog tipa. Zavisne su sveze riječi zastupljene većim brojem frazema te se prema sintaktički glavnoj riječi dijele na nekoliko skupina: imeničke, glagolske, pridjevske i priložne te vrlo rijetke brojevne i zamjeničke (Vidović Bolt 2011: 22–23).

Posljednji strukturalni tip su frazemske rečenice koje čine frazemi sa strukturom rečenice. Frazemske rečenice mogu biti samostalne, a mogu biti i dijelom nekog konteksta. Neki od tipova frazemskih rečenica su dvodijelne rečenice (*nije šija nego vrat*), eliptične rečenice (*lijeva ruka desni džep*), zavisne rečenice (*dok okom trepneš*) itd. (Kovačević 2012: 58–62).

U poljskoj frazeološkoj tradiciji Stanisław Skorupka (1967: 6) prema formalnom kriteriju koji obuhvaća određivanje noseće komponente frazema razlikuje tri tipa frazema:

1. *wyrażenie* – frazemi imeničke strukture koji se sastoje od najmanje dvije punoznačnice ili jedne punoznačnice i jedne ili više nepunoznačnica (*ślepa miłość*)
2. *zwrot* – sveze u kojima glagol ima glavnu funkciju (*usychać / schnąć z miłości*)
3. *fraza* – sveza sa strukturom rečenice koja se sastoji od imeničkih i glagolskih komponenata (*miłość dodaje skrzydeł*).

Andrzej Maria Lewicki proširuje Skorupkinu podjelu te razlikuje pet tipova

1. *fraza* – potpune cjeline s rečeničnim sastavom koje ne zahtijevaju nadopunu
2. *zwrot* – frazemi s glagolskom strukturom
3. *wyrażenie rzeczownikowe* – imenički frazemi
4. *wyrażenie określające* – frazemi koji određuju imenice, glagole, pridjeve i priloge
5. *wskaźniki frazeologiczne* – frazemi koji vrše pomoćnu funkciju prijedloga, veznika ili čestica (Vidović Bolt 2011: 24).

Frazemi sa sastavnicom *ljubav* koji imaju strukturu fonetske riječi u poljskom i hrvatskom jeziku:

prijedlog + imenica

- z miłości
- przez miłość
- s ljubavlju
- zacića (zarad) ljubavi

Frazemi sa sastavnicom *ljubav* koji imaju strukturu sveze riječi u poljskom i hrvatskom jeziku:

Glagolski frazemi sa strukturom sveze riječi:

glagol + imenica

- darzyć / obdarzyć *kogoś* miłością
- pałać / zapalać miłością *do kogoś*
- płonąć / zapłonąć *do kogoś, ku komuś* miłością
- rozgorzeć miłością *do kogoś*
- powziąć miłość
- wyznać *komuś* miłość
- wzbudzić (wzniecić) *w kimś* miłość
- żywić miłość *do kogoś*
- zaszcześcić *komuś* miłość <*do czegoś*>
- żyć miłością
- ranić *czyjąś* miłość
- uprawiać miłość <*z kimś*>
- przysięgać *komuś* miłość
- voditi ljubav <*s kim*>
- zapaliti ljubav
- izjaviti / izjavljivati ljubav *komu*
- ukazati ljubav <*komu*>

glagol + prijedlog + imenica

- usychać (schnąć) z miłości
- umierać z miłości
- szaleć z miłości

- bolovati od ljubavi
- poludjeti od ljubavi
- ostati u ljubavi <*s kim*>
- umirati od ljubavi
- venuti od ljubavi
- gorjeti od ljubavi
- ginuti od ljubavi
- cvjetati od ljubavi
- činiti iz ljubavi *što*
- biti u ljubavi

glagol + imenica + imenica

- dać *komuś* dowód miłości
- biti rob ljubavi

glagol + imenica + prijedlog + imenica

- stracić głowę z miłości
- mieć ochotę na miłość
- vratiti (uzvratiti) ljubav za ljubav

Imenički frazemi sa strukturom sveze riječi:

imenica + imenica

- cywilizacja miłości
- łoże miłości
- parada miłości
- przybytek miłości
- płomień miłości
- miłość bliźniego
- miłość ojczyzny
- niewolnik miłości
- dijete ljubavi
- pepeo (zgarište) ljubavi
- plamen ljubavi

pridjev + imenica

- miłość francuska

- miłość własna
- wolna miłość
- miłość platoniczna
- gorąca miłość
- ślepa miłość
- miłość lesbijska
- miłość homoseksualna
- nieszczęśliwa miłość
- płomienna miłość
- miłość cielesna
- miłość zmysłowa
- miłość ulotna
- szczenięca miłość
- niedorośła miłość
- slijepa ljubav
- neuzvracena ljubav
- zabranjena ljubav
- nesretna ljubav
- platonska ljubav
- stara ljubav
- bivša ljubav
- svježa ljubav
- žarka ljubav
- majmunska ljubav

imenica + prijedlog + imenica

- miłość bez wzajemności
- małżeństwo z miłości
- ljubav do groba
- ljubav iz računa
- ljubav preko telefona
- ljubav preko žice

Pridjevski frazemi sa strukturom sveze riječi:

pridjev + prijedlog + imenica

- pijan od ljubavi
- bolestan od ljubavi

- vužgan od ljubavi

Frazemi sa sastavnicom *ljubav* koji imaju strukturu frazemske rečenice u poljskom i hrvatskom jeziku:

dvodijelne rečenice:

- miłość budzi (odzywa się) *w czyimś sercu, w kimś*
- stara miłość nie rdzewieje
- miłość dodaje skrzydeł
- miłość zaślepia
- miłość gaśnie
- pukla je ljubav
- ljubav cvjeta
- buknuła je ljubav
- ljubav ide kroz żeludac
- planula je (planu) ljubav
- rasplamsala se ljubav

zavisna rečenica:

- ni za svu ljubav na svijetu (svijeta)

eliptične rečenice:

- na miłość boską (Boga)
- čist račun duga ljubav
- za ljubav Bożju <!>

Analizom poljskih i hrvatskih frazema utvrđeno je da korpus sadrži sva tri tipa frazema. Najmanje su zastupljeni frazemi koji su po svom opsegu fonetska riječ – tek dva frazema u hrvatskom te dva u poljskom jeziku. Sva se četiri primjera sastoje od prijedloga i imenice. Među frazemima svezama riječi u analiziranom su korpusu u jednakom broju zastupljene glagolske te imeničke sveze riječi. Najbrojnije glagolske sveze su one koje se sastoje od glagola i imenice (imenica je najčešće izražena u instrumentalu i akuzativu) te glagola, prijedloga i imenice. Među imeničkim frazemima najučestaliji su frazemi oni koji se sastoje od pridjeva i imenice. Pritom su svi pridjevi i imenice izraženi u nominativu. Po brojnosti slijede imenički frazemi koje tvore dvije imenice od kojih je prva u svim primjerima analiziranog korpusa u nominativu, dok je druga izražena genitivom. Nešto rjeđe su imeničke

sveze koje se sastoje od imenice, prijedloga i imenice. Korpus sadrži samo tri pridjevska frazema. Pritom su sva tri na hrvatskom jeziku. Prikupljena građa uz fonetske riječi i sveze riječi sadrži i frazemske rečenice. Najbrojnija je skupina frazema sa strukturom dvodijelnih rečenica odnosno onih koji imaju izrečen subjekt i predikat. Korpus sadržava i tri eliptične rečenice te jednu zavisnu rečenicu.

6. SINTAKTIČKA ANALIZA FRAZEMA

Sintaktička se analiza frazema bavi uključivanjem frazema u diskurs te određivanjem funkcije koju ti frazemi pritom ispunjavaju. Funkcija frazema određuje se prema frazemskom i kategorijalnom značenju. Kategorijalno značenje određuje sintaktičku ulogu određenog frazema. Tako, primjerice, frazemi koji su strukturno gledano glagolski frazemi imaju glagolsko kategorijalno značenje. Prema tome, svi će u rečenici ispunjavati predikatnu funkciju (Kovačević 2012: 65).

Imenički frazemi

Glavna sastavnica imeničkih frazema sa strukturom sveze riječi je imenica, njihovo je kategorijalno značenje imeničko, a u rečenici ispunjavaju funkciju subjekta, imenskog predikata, apozicije i objekta.

Imenički frazemi u funkciji subjekta:

- *Moja miłość własna długo nie mogła tego przeboleć.* (NKJP)¹
- *Zabranjena ljubav pripadnika dviju zaraćenih strana podsjeća pak na »Romea i Juliju«, što se u drami eksplicitno i spominje.* (IHJJ)²
- *Neuzvracena ljubav može predstavljati jedno vrlo bolno životno iskustvo s mogućim posljedicama kao što su nisko samopoštovanje ili čak razvoj depresivnih simptoma.* (G)³

Imenički frazemi u funkciji imenskog predikata:

- *Tak, cywilizacja chrześcijańska jest cywilizacją miłości - w odróżnieniu od cywilizacji nienawiści, propagowanej przez nazizm i komunizm.* (G)
- *Njihova ljubav je bila ljubav preko žice, ali njima je to bilo dovoljno.* (G)

Imenički frazemi u funkciji apozicije:

- *Iako još nije potpuno kompletirana glumačka ekipa, najviše šansi za dobivanje uloge Bondove djevojke ima Sienna Miller, bivša ljubav Daniela Craiga.* (IHJJ)

¹ Primjeri preuzeti s Nacionalnog korpusa poljskog jezika NKJP (<http://nkjp.pl/>).

² Primjeri preuzeti s Hrvatske jezične mrežne riznice IHJJ (<http://riznica.ihjj.hr/index.hr.html>).

³ Primjeri preuzeti s raznih mrežnih stranica putem pretraživača Google.

Imenički frazemi u funkciji objekta:

- *Stracila mamę, miała za sobą wielką, nieszczęśliwą miłość, próbę samobójczą.* (NKJP)
- *Također ističe da ne vjeruje više u ljubav na prvi pogled, iako je cijela njegova karijera izgrađena na tom konceptu.* (NKJP)

Glagolski frazemi

Svi glagolski frazemi se u rečenicu uvrštavaju u funkciji predikata.

Glagolski frazemi u funkciji predikata:

- *Tam, w romantycznej scenerii góry Monte Pincio, porosłej bluszczem i polnymi różami, wyznał jej miłość i zdeklarował się o rękę.* (NKJP)
- *Dlatego też pokochałam Roka, lecz czuję, że odtąd będę darzyła miłością ciebie, gdyż twoje diamenty są o wiele większe i smaczniejsze niż te, które mi Rok przynosi.* (NKJP)
- *Ta se žrtva čini iz ljubavi, iz dobrote i iz silne želje da se dobiju pohvale za tu istu ljubav i dobrotu.* (IHJJ)

Pridjevski frazemi

Pridjevski su frazemi u rečenicu uključeni u funkciji imenskog predikata.

Funkcija imenskog predikata:

- *Kada si sit, kada si pijan od ljubavi, tada ćeš primijetiti koliko nedostaje ljubavi svuda oko tebe.* (G)
- *Odveo me jednog dana na ručak i doslovce napio, a onda rekao da ćemo kavu popiti kod njega u ateljeu. Iz tog ateljea nisam izašla tri tjedna, kad sam se konačno uspjela izvući i pobjeći doma. Bila sam bolesna od ljubavi, od uzbuđenja.* (G)

Frazemske rečenice

Frazemske rečenice se u kontekst mogu uključiti kao samostalne rečenice ili mogu biti uklopljene u druge rečenice.

Frazemi kao samostalne rečenice:

- *Razloga nema, jednostavno eto... Pukla je ljubav... (G)*
- *Moramo se najprije pobrinuti da turizam počiva na poštenoj razmjeni, da ne bude oštećenih te da prednosti i nedostaci na objema stranama budu otprilike jednaki (Čist račun duga ljubav). (G)*

Frazemi uvršteni u druge rečenice:

- *Ni za svu ljubav svijeta ne bi prodala sebe, ostala je vjerna sebi, pa čak i pod cijenu da me izgubi. (G)*
- *A ja ponovno stojim na vratima i kažem: Za ljubav Božju primite me noćas. (G)*

Frazemi sa strukturom sveze riječi analizirani u ovom radu prema svom su kategorijalnom značenju imenički, glagolski te pridjevski. Gore navedeni primjeri pokazuju da u oba jezika najviše funkcija imaju imenički frazemi (funkcija subjekta, imenskog predikata, apozicije i objekta). Uz imeničke se frazeme u funkciji imenskog predikata javljaju i pridjevski frazemi.

7. PARADIGMATIČNOST FRAZEMA

Paradigmatičnost frazema uvjetuje promjena oblika određene sastavnice u zavisnosti od konteksta. Neki se frazemi mijenjaju u kontekstu, a neki uvijek ostaju isti. Međutim, bez obzira na stupanj paradigmatičnosti određenog frazema, promjena oblika jedne ili više komponenata ne utječe na njegovo značenje (Kovačević 2012: 71).

Fink-Arsovski (2002: 21) razlikuje tri vrste paradigmatičnosti frazema: nulta paradigmatičnost, djelomična paradigmatičnost te potpuna paradigmatičnost. Kod frazema nulte paradigmatičnosti nije moguća nikakva promjena oblika, što znači da se upotrebljuju u prihvaćenom kanonskom obliku. Djelomičnu paradigmatičnost uvjetuju morfološki ili semantički čimbenici, a potpuna paradigmatičnost označava neograničenu mogućnost mijenjanja frazema u skladu s gramatičkim značajkama frazemskih komponenata.

Frazemi nulte paradigmatičnosti

U frazeme nulte paradigmatičnosti ubrajaju se svi frazemi sa strukturom fonetske riječi analizirani u ovom korpusu. Osim toga, nepromjenjivošću u kontekstu obilježeni su i pojedini frazemi sa strukturom rečenice.

- *Očekivala sam: ti ćeš mi čitati želje iz očiju (ne mogu se ništa potužiti, ti to zaista i činiš), on će me voljeti kao pravu majku, svi ćete me s ljubavlju susretati i obožavati, kao što su me kod kuće obožavali.* (IHJJ)
- *Wszystko przez miłość i wszystko dla miłości.* (NKJP)
- *Może dlatego, że stara miłość nie rdzewieje, Japończycy po prostu rozplywają się nad wszystkim co niemieckie, że Japonia w początkach naszego wieku, a właściwie już wcześniej, przejmowała technikę z Niemiec.* (NKJP)
- *I dlaczego, na miłość boską, musiało się to przytrafić akurat jemu?* (NKJP)

Frazemi djelomične paradigmatičnosti

Djelomična je paradigmatičnost prisutna kod pojedinih sveza riječi te frazemskih rečenica. Svi analizirani glagolski frazemi sa strukturom sveze riječi pokazuju djelomičnu paradigmatičnost. Pritom glagol, čiji je kanonski oblik infinitiv, može mijenjati vrijeme, vid, način, lice, broj, rod, dok imenička sastavnica ostaje nepromijenjena. Neke od tih mogućnosti promjene glagolskih frazema u kontekstu prikazane su u prva tri primjera na frazemu *wyznać komuś miłość*.

- *Molina wyznaje miłość Valentinowi w chwili, gdy oprawcy przystawiają mu pistolet do skroni, a w "Fame" Schlomo szlochając, zapowiada piosenkę swej zmarłej przyjaciółki, łza mi się w oku nie kręci, wprost przeciwnie.* (NKJP)
- *Cóż tak pomieszani oboje jesteście? Czyście sobie wyznali miłość?* (NKJP)
- *Dopiero wczoraj wieczorem mnie wyznała miłość.* (NKJP)

Uz glagolske sveze riječi, djelomična je paradigmatičnost prisutna i kod imeničkih sveza. Pritom se radi o imeničkim frazemima čija se struktura sastoji od dvije imenice te imenice, prijedloga i imenice. Prva imenička komponenta koja se u kanonskom obliku nalazi u nominativu jednine u različitim kontekstima može mijenjati padež, rod i broj, dok druga komponenta ostaje u svom nepromijenjenom, okamenjenom obliku.

- *Stół operacyjny stal się ich łożem miłości.* (NKJP)
- *Za takvu ljubav iščezava vrijeme, zato na vijeke živu oni, u kojima se upali ta velika ljubav, a od plamena ljubavi njihove ponovno se opet upaljuju novi plamenovi ljubavi!* (IHJJ)
- *Pojawiła się także nowa polska sztuka, Czarniecki i jego żołnierze. Nasz nauczyciel literatury, który kochał teatr beznadziejną miłością bez wzajemności, grał w niej tytułową rolę: jednego z żołnierzy.* (NKJP)
- *Zgarišta vatrenih ljubavi. Samo zgarišta. Što je sa ljubavlju do groba?* (G)

Svi su pridjevski frazemi ovoga korpusa djelomično paradigmatični. Kod frazema čija se struktura sastoji od pridjeva, prijedloga i imenice promjene se događaju kod pridjeva, i to u padežu, broju i rodu, dok ostatak frazema ostaje nepromijenjen.

- *I pijani od ljubavi nismo više izrekli ni jednu jedinu riječ.* (IHJJ)
- *Kad nađete moga ljubljenoga, recite mu da sam bolesna od ljubavi.* (G)

Uz sveze riječi postoji i nekolicina frazemskih rečenica koje pokazuju djelomičnu paradigmatičnost. Pritom se uglavnom radi o dvodijelnim rečenicama kod kojih se mijenja glagolska komponenta.

- *Između dvoje mladih rasplamsa se ljubav, ali uskoro počnu i neslaganja.* (G)
- *Pamiętasz majowe noce, kiedy miłość budziła się w was?* (G)

Frazemi potpune paradigmatičnosti

Potpuna je paradigmatičnost prisutna kod svih imeničkih sveza čija se struktura sastoji od pridjeva i imenice. Njihov je kanonski oblik nominativ jednine pa se sastavnice mogu mijenjati u broju i padežu.

- *W miłości platonicznej nie ma miejsca na pożądanie, nachalność czy zaborczość.* (G)
- *Tylko... jak daleko można pójść w ślepej miłości, czy istnieje jakaś granica, której nie wolno przekroczyć?* (NKJP)
- *Rekao je da planira vjenčanje sa svojom novom ljubavi prije Božića, u Švicarskoj, a medeni mjesec provest će u New Yorku.* (IHJJ)
- *Zbog toga su bivše ljubavi tužne i zbog toga Amelie Nothomb ima pravo kad piše da je svijet pun ubojica- ljudi koji sebi dopuštaju da zaborave one koje su voljeli.* (IHJJ)

Potpuna se paradigmatičnost javlja i u jednom frazemu sa strukturom rečenice. Frazem se u kanonskom obliku nalazi u nominativu jedninu (*ljubav cvjeta*), a u kontekstu može mijenjati broj.

- *Neke ljubavi cvjetaju i prerastu u stabilne odnose, a neke nazaduju i pretvore se u nezdrave, ili čak otrovne odnose.* (G)

Kod hrvatskih i poljskih frazema analiziranih u ovom korpusu prisutne su sve tri vrste paradigmatičnosti. Najbrojniji su frazemi djelomične paradigmatičnosti. Iza njih su po brojnosti frazemi potpune paradigmatičnosti, dok su frazemi nulte paradigmatičnosti najmanje zastupljeni u analiziranom korpusu.

8. SEMANTIČKA ANALIZA

Semantička se analiza frazema bavi frazeološkim značenjem, ispituje način na koji je ono formirano odnosno određuje stupanj desemantizacije frazema, motiviranost i porijeklo frazema (Fink-Arsovski 2002: 80).

Prema Vidović Bolt (2011: 42) Stanisław Skorupka s obzirom na semantički kriterij razlikuje tri tipa frazeoloških sveza:

1. *związki stałe* ili *trwale* – sveze koje čine određene leksičke jedinice koje funkcioniraju kao pojedinačni leksemi u rečenici te kod kojih značenje cjeline ne proizlazi iz zbroja značenja pojedinih komponenata

2. *związki łączliwe* – sintagme čije su komponente povezanije, ali nisu leksikalizirane pa kod opisa nekog pojma kod njih može doći do zamjene određenih komponenata

3. *związki luźne* – sveze čije komponente zadržavaju svoje značenje, a kada dođe do promjene jedne od komponenata, dolazi i do promjene cjelokupnog značenja frazeološke jedinice.

Desemantizacija frazema može biti potpuna, djelomična ili je uopće nema. Potpuno desemantizirani frazemi su frazemi kod kojih su sve komponente desemantizirane odnosno sve gube svoje prvotno leksičko značenje, dok ga kod djelomično desemantiziranih frazema samo neke komponente gube, a druge zadržavaju.

U nastavku slijedi semantička analiza frazema sa sastavnicom *ljubav* odnosno *miłość*. Dakle, bit će analizirano njihovo frazeološko značenje, način formiranja frazema te uloga glavne sastavnice i ostalih sastavnica.

- *darzyć / obdarzyć kogoś miłością*
- *pałać / zapalać miłością do kogoś*
- *płonać / zapłonać do kogoś, ku komuś miłością*
- *rozgorzeć miłością do kogoś*
- *powziąć miłość*
- *żyć miłość do kogoś*
- *biti u ljubavi*
- *cvjetati od ljubavi*

Prva se skupina poljskih i hrvatskih frazema sa sastavnicom *ljubav* sastoji od frazema koji imaju značenje 'voljeti, biti zaljubljen u koga'. Frazeološko značenje svih navedenih poljskih frazema proizlazi iz glagola koji znače *osjećati (kakvu emociju)*, *biti obuzet (jakim) osjećajem* te imenice *ljubav*. Hrvatski frazemi se uz glagol i imenicu *ljubav* sastoje i od prijedloga. On u prvom primjeru uz glagol *biti* označava stanje u kojem se tko nalazi, dok je u posljednjem primjeru osjećaj zaljubljenosti naglašen glagolom *cvjetati* koji znači *biti u lijepom stanju, u punom razvitku*.

- miłość budzi (odzywa się) w czyimś sercu, w kimś
- wzbudzić (wzniecić) w kimś miłość
- zapaliti ljubav
- ljubav cvjeta
- buknuła je ljubav
- planula je (planu) ljubav
- rasplamsala se ljubav

Drugą skupinu čine frazemi koji se odnose na izazivanje odnosno razvijanje osjećaja ljubavi. Svi su utemeljeni na slici koju stvaraju glagoli uz sastavnicu *ljubav*. Može se primijetiti da je značenje poljskih glagola vezano uz buđenje koje u navedenim frazemima označava početak razvijanja osjećaja. U hrvatskim se primjerima većina glagola prvenstveno upotrebljava uz koncept vatre. Budući da je simbol vatre povezan s najvažnijim trenucima egzistencije među kojima su rođenje te ljubav, navedeni glagoli u kombinaciji sa sastavnicom *ljubav* označavaju (naglo) razvijanje odnosno buđenje osjećaja.

- gorąca miłość
- płomień miłości
- płomienna miłość
- gorjeti od ljubavi
- vužgan od ljubavi
- žarka ljubav
- plamen ljubavi
- pijan od ljubavi

Navedenu skupinu čine frazemi koji označavaju strastvenu zaljubljenost odnosno ljubavni odnos prožet strašću i uzbuđenjem. Većina navedenih frazema je, kao i u prethodnoj skupini, motivirana konceptom vatre. Riječ *vatren* u prenesenom značenju označava nešto strastveno, puno ljubavnog žara. Stoga navedeni frazemi u kombinaciji sa sastavnicom *ljubav* tvore sliku strastvenog ljubavnog odnosa. Osim toga, u posljednjem je primjeru slika strastvenih osjećaja okarakterizirana pridjevom *pijan* koji u kombinaciji sa prijedlogom *od* te sastavnicom *ljubav* upućuje na uzbuđeno, omamljeno stanje koje izaziva zaljubljenost, a može se usporediti s omamljenim stanjem koje nastaje konzumacijom alkohola.

- luda ljubav
- biti lud od ljubavi
- poludjeti od ljubavi
- bolestan od ljubavi
- ginuti od ljubavi
- szaleć z miłości
- ślepa miłość
- miłość zaślepia
- slijepa ljubav
- zaslijepljen ljubavlju
- stracić głowę z miłości

Ova se skupina poljskih i hrvatskih frazema sa sastavnicom *ljubav* sastoji od frazema koji označavaju pretjeranu zanesenost odnosno odnose u kojima se zbog zaluđenosti nekom osobom gubi moć rasuđivanja. Cijela je slika te zaluđenosti utemeljena na mišljenju da je zaljubljenost stanje u kojem čovjek zbog svojih osjećaja nije u stanju racionalno razmišljati i često čini nepromišljene stvari, a izražena je glagolima *poludjeti* odnosno *szaleć* te glagolom *ginuti* koji upućuju na nepromišljenost te odsutnost racionalnog ponašanja. Istu sliku pružaju i pridjevi *lud* i *bolestan* jer podrazumijevaju narušenost zdravlja koja u ovom slučaju dovodi do gubitka moći zdravog rasuđivanja. Osim toga, ta je slika izražena i pridjevima *ślepa*, *slijepa*, *zaslijepljen* te glagolom *zaślepia* koji podrazumijevaju da tko ne vidi, dok je u posljednjem primjeru (*stracić głowę z miłości*) frazeološko značenje utemeljeno na gubitku glave koja ovdje označava razum.

- usychać (schnąć) z miłości
- umierać z miłości

- niewolnik miłości
- bolovati od ljubavi
- neuzvrćena ljubav
- umirati od ljubavi
- venuti od ljubavi
- biti rob ljubavi
- ranić *czyjaś* miłość
- nieszczęśliwa miłość
- nesretna ljubav
- miłość bez wzajemności

Frazemi iz navedene skupine vezani su uz patnju odnosno osjećaj tuge povezan sa ljubavlju prema komu. Njihovo frazeološko značenje proizlazi iz glagola koji označavaju umiranje odnosno bolovanje koje je usko vezano uz osjećaj patnje. Osim toga, značenje je okarakterizirano i pridjevima koji uz sastavnicu *ljubav* u značenju *ljubavni odnos* opisuju nesretnu vezu. Poljski primjer *niewolnik miłości* te hrvatski *biti rob ljubavi* simboliziraju zatočeništvo te označavaju osobe koje nisu u stanju osloboditi se osjećaja prema komu.

- ljubav do groba
- miłość do grobowej deski
- miłość aż po grób

Navedenu skupinu čine frazemi sa značenjem 'trajna ljubav'. U navedenim primjerima sastavnica *ljubav* zadržava svoje prvotno leksičko značenje, a frazeološko značenje postignuto je prijedlogom *do* i imenicom *grob* koja podrazumijeva smrt i time pruža sliku ljubavi koja traje do smrti. Isto je značenje prikazano i poljskim primjerima.

- miłość od pierwszego wejrzenia
- ljubav na prvi pogled

Postoje dva frazema u korpusu sa značenjem 'ljubav koja bukne pri prvom susretu'. Pritom sastavnica *ljubav* zadržava svoje prvotno značenje, a frazeološko značenje postiže se dodavanjem prijedloga *na*, pridjeva *prvi* te imenice *pogled* koji se u slici poistovjećuju sa prvim susretom. Jednako značenje ima i poljski ekvivalent navedenog frazema.

- ljubav preko telefona

- ljubav preko žice

Frazemi u navedenoj skupini imaju značenje 'veza na daljinu'. Sastavnica *ljubav* u navedenim primjerima označava ljubavnu vezu, a prijedlogom *preko* te imenicom *telefon* odnosno *žica* upućuje se na daljinu.

- miłość platoniczna
- platonska ljubav
- miłość bliźniego
- miłość ojczyzny
- miłość własna
- majmunska ljubav

Većina analiziranih frazema odnosi se na zaljubljenost, odnosno romantičnu ljubav između dvije osobe. Međutim, postoji i nekolicina onih koji ne pripadaju toj skupini. Zbog toga su svrstani u jednu zasebnu skupinu. U svim primjerima sastavnica *ljubav* zadržava svoje prvotno leksičko značenje te s pomoću ostalih sastavnica tvori frazeološko značenje. Tako u prva dva primjera pridjev *platonska* odnosno *platoniczna* pruža sliku ljubavi koja se zasniva na čisto duhovnom zanosu, bez primjesa čulnosti. Primjer *miłość bliźniego* potječe iz kršćanskog nauka te tvori sliku istinske ljubavi pojedinca koja je usmjerena prema svim ljudima. Četvrti primjer označava patriotizam odnosno ljubav prema domovini, dok je u sljedećem primjeru pridjevom *własna* u kombinaciji sa sastavnicom *ljubav* izrečeno samoljublje. Posljednji frazem označava slijepu roditeljsku ljubav prema djeci. Ta je slika motivirana majmunicama kojima se pripisuje nježna te pretjerana skrb za potomstvo.

- pukla je ljubav
- miłość ulotna
- miłość gaśnie
- pepeo (zgarište) ljubavi

Navedena se skupina sastoji od frazema koji označavaju prolaznost osjećaja ljubavi odnosno prekid ljubavne veze. Ta je prolaznost uz pridjev *ulotna* te glagol *puknuti* koji pružaju sliku kratkotrajnosti i prekida prikazana i glagolom *gasnąć* te imenicom *pepeo* (*zgarište*) koje ponovno možemo povezati sa simbolom vatre. Međutim, u ovim se frazemima radi o vatri koja se ugasila odnosno osjećajima ljubavi koji više nisu prisutni.

- żyć miłością
- cywilizacja miłości

Ova se dva frazema odnose na način života odnosno uvjerenje. Oba potječu iz kršćanstva. U prvom primjeru glagol *żyć* zadržava svoje prvotno leksičko značenje, dok se sastavnica *miłość* odnosi na način života u kojem je najvažnije pružati ljubav bližnjima. U drugom je primjeru sastavnica *cywilizacja* desemantizirana te u kombinaciji sa imenicom *ljubav* označava uvjerenje o nadmoći vrijednosti kao što su ljubav, pravda, istina, sloboda i solidarnost.

- z miłości
- przez miłość
- zacića (zarad) ljubavi
- za ljubav *komu, czemu* (*koga, čega*) [učiniti / činiti *što* itd.]
- činiti iz ljubavi *što*

Sljedeću skupinu čine frazemi koji imaju značenje 'iz ljubavi <*prema komu, prema čemu*>' odnosno 'činiti *što* da bi se ugodilo *komu*'. Ta je slika postignuta upotrebom različitih prijedloga koji u kombinaciji sa sastavnicom *ljubav* stvaraju frazeološko značenje.

- miłość lesbijska
- miłość homoseksualna

Sljedeća dva frazema prisutna u poljskom jeziku označavaju seksualnu opredijeljenost. Tako sastavnica *miłość* uz pridjeve *lesbijska* odnosno *homoseksualna* označava lezbijstvo odnosno homoseksualnost.

- wyznać *komuś* miłość
- izjaviti / izjavljivati ljubav *komu*
- ukazati ljubav <*komu*>

Frazemi navedeni u ovoj skupini imaju značenje 'otkriti svoje osjećaje'. Sva tri frazema su konkretno motivirana, dakle njihovo se značenje lako iščitava iz pojedinih sastavnica. Glavna se sastavnica *ljubav* odnosno *miłość* u sva tri frazema poistovjećuje sa osjećajima, dok na otkrivanje tih osjećaja izravnim riječima upućuju navedeni glagoli.

- biti slobodan od ljubavi

Frazem sa značenjem 'ne biti zaljubljen' odnosno 'ne nalaziti se u ljubavnom odnosu' utemeljen je na slici u kojoj sastavnica *slobodan* označava nevezanost odnosno u kombinaciji s ostalim sastavnicama nepostojanje ljubavnog partnera.

- vratiti (uzvratiti) ljubav za ljubav

Frazem sa značenjem 'vratiti (uzvratiti) dobrim dobro djelo' utemeljen je na slici u kojoj glagol *vratiti* odnosno *uzvratiti* zadržava svoje prvotno leksičko značenje, dok su ostale sastavnice desemantizirane i poistovjećuju se s dobrim (djelom).

- s ljubavlju

Kod frazema sa značenjem 'rado, drage volje <činiti što>' obje su sastavnice desemantizirane, ali se značenje frazema može iščitati iz prethodnog znanja o tome da ako se što čini s ljubavlju, onda se to čini sa zadovoljstvom odnosno drage volje.

- ljubav iz računa

Frazem koji ima značenje 'glumljena ljubav radi materijalne koristi' utemeljen je na slici u kojoj glavna sastavnica nije desemantizirana te zajedno s prijedlogom *iz* i imenicom *računa*, koji upućuju na postupke koje tko čini iz materijalne koristi, tvori frazeološko značenje.

- *szczenięca miłość*
- *niedorośla miłość*

Sljedeću skupinu tvore dva poljska frazema koja označavaju neiskvarenu odnosno djetinjastu ljubav. U prvom primjeru frazeološko značenje tvore glavna sastavnica koja zadržava svoje prvotno značenje i pridjev *szczenięca* koji je nastao iz imenice *szczenię* odnosno *štene*. Osim što se odnosi na štene, pridjev *szczenięcy* se prevodi i kao *djetinjast*. Budući da se djeca općenito smatraju naivnima i neiskvarenima, iz te slike proizlazi značenje ovog frazema. Isto značenje proizlazi i iz drugog primjera u kojem pridjev *niedorośla* ukazuje na djetinjastu, a samim time i neiskvarenu ljubav.

- za ljubav Božju <!>
- na miłość boską (Boga)

Frazemi navedeni u sljedećoj skupini imaju značenje 'za Boga miloga<!', tako *ti* Boga<!', ako Boga znaš<!' i upotrebljavaju se u govoru, i to uglavnom u dijaloškoj situaciji pri zgražanju, usrdnoj molbi i tome slično. Pritom je glavna sastavnica potpuno desemantizirana. Budući da je po kršćanskom nauku Bog stvoritelj svijeta, a u prenesenom se značenju definira kao moćna osoba, kakva sila ili vlast, intenzitet molbe odnosno prijekora itd. pojačava se pridjevom *Božja (boska)* i na toj je slici utemeljeno frazeološko značenje navedenih frazema.

- Wasza (Jego, Jej) Miłość

Kod frazema sa značenjem 'Vaša Milosti (Visosti)' glavna je sastavnica potpuno desemantizirana, dok zamjenica *Wasza (Jego, Jej)* zadržava svoje prvotno značenje. Ovaj se frazem upotrebljavao kao izraz poštovanja prilikom obraćanja osobama na visokim pozicijama u društvu.

- ljubavi moja

Sljedeći se frazem također upotrebljava prilikom obraćanja u nekoj dijaloškoj situaciji. Pritom se glavna sastavnica *ljubav* poistovjećuje s osobom kojoj se govornik obraća – uglavnom se radi o ljubavnom partneru, a navedeni se frazem upotrebljava kao izraz naklonosti.

- przybytek miłości

Frazem sa značenjem 'bordel, javna kuća' temelji se na slici u kojoj imenica *przybytek* upućuje na nekakvo mjesto, dok je sastavnica *miłość* desemantizirana i poistovjećuje se s pružanjem seksualnih usluga.

- wolna miłość

Sljedeći se frazem definira kao 'izvanbračna zajednica'. Obje su sastavnice desemantizirane, a frazeološko se značenje temelji na slici u kojoj je glavna sastavnica poistovjećena sa zajednicom koja je pobliže okarakterizirana pridjevom *wolna*, koji upućuje na to da se radi o zajednici koja nije obilježena brakom.

- ni za svu ljubav na svijetu (svijeta)

Frazem sa značenjem 'nipošto' temelji se na slici u kojoj je glavna sastavnica *ljubav* desemantizirana i označava najviši oblik nekakvog dobitka te u kombinaciji s ostalim sastavnicama tvori frazeološko značenje.

- *przysięgać komuś miłość*

Navedeni frazem nosi značenje 'obećati *komu* svoju ljubav do kraja života' i njegovo je frazeološko značenje utemeljeno na slici u kojoj je glavna sastavnica poistovjećena s osjećajem ljubavi, a glagol *przysięgać* upućuje na obećanje. Budući da pred oltarom ljudi jedno drugome prisežu vječnu ljubav, ovaj se frazem najčešće upotrebljava kada se govori o činu ženidbe.

- dijete ljubavi

Kod frazema sa značenjem 'izvanbračno dijete' prva sastavnica zadržava svoje primarno leksičko značenje, dok je sastavnica *ljubav* desemantizirana. Budući da ne postoji neko logično objašnjenje motiviranosti navedenog frazema, može se reći da je frazeološka motivacija u ovom slučaju apsurdna.

- stara ljubav
- bivša ljubav

Frazemi iz sljedeće skupine imaju značenje 'bivši ljubavni partner'. Pritom se u oba primjera glavna sastavnica poistovjećuje s ljubavnim partnerom, dok navedeni pridjevi upućuju na prošlo stanje.

- svježa ljubav

Kod frazema sa značenjem 'ljubavni odnos s novim partnerom' frazeološko se značenje temelji na slici u kojoj je glavna sastavnica poistovjećena s ljubavnim odnosom, dok pridjev *svježa* označava nešto novo odnosno tek nastalo.

- ostati u ljubavi <*s kim*>
- čist račun duga ljubav

Sljedećoj su skupini pridodani frazemi koji se odnose na dobre odnose. Pritom je glavna sastavnica u oba primjera potpuno desemantizirana i poistovjećena s dobrim odnosima te u kombinaciji s ostalim sastavnicama tvori frazeološko značenje. Dok se u prvom primjeru

radi o općenitom zadržavanju dobrih odnosa, u drugom se primjeru postojanje tih dobrih odnosa povezuje sa sređenim međusobnim računima.

- parada miłości

Sljedeća se kombinacija sastavnica navedenog poljskog frazema isključivo odnosi na paradu popraćenu elektronskom glazbom koju su organizirale osobe homoseksualne orijentacije. Ovaj je frazem motiviran događajem koji se organizirao u Njemačkoj od 1989. do 2010. godine. Budući da je prisutan u frazeološkim sustavima mnogih jezika, riječ je o internacionalnom frazemu. Iako se u hrvatskome jeziku u nekim izvorima također može pronaći *parada ljubavi*, taj se pojam ipak nije etablirao kao frazem. Stoga nije naveden u ovom korpusu.

- zabranjena ljubav

Sljedeći frazem označava 'odnos u kojem *tko* gaji osjećaje *prema komu*, iako je to na neki način neprihvatljivo'. Frazeološko značenje proizlazi iz sastavnice *ljubav* koja je poistovjećena s ljubavnim odnosom i pridjeva *zabranjena* koji upućuje na nešto što se ne bi trebalo činiti odnosno nije u skladu s određenim normama.

- miłość dodaje skrzydeł

Frazem sa značenjem 'ljubav ohrabruje *koga*, potiče *u komu* osjećaj zanosa <*za što*>' utemeljen je na slici u kojoj glavna sastavnica zadržava svoje primarno značenje, dok se do frazeološkog značenja dolazi dodavanjem glagola i imenice *dodać skrzydeł* koji upućuju na ohrabrivanje.

- zaszczepić komuś miłość <*do czegoś*>

Frazem sa značenjem 'prenijeti *komu* osjećaje naklonosti <*prema čemu*>' proizlazi iz sastavnice *ljubav* koja označava osjećaje naklonosti i glagola *zaszczepić* koji je poistovjećen s prenošenjem vlastitih interesa prema nečemu na neku drugu osobu.

- stara miłość nie rdzewieje

Sljedeći frazem nosi značenje 'vezu između dvije osobe koje više nisu u ljubavnom odnosu teško je zaboraviti'. Pritom imenica i pridjev zadržavaju svoje prvotno značenje, dok je frazeološko značenje dobiveno dodavanjem glagola *rdzewieć*. Ovaj se frazem uglavnom upotrebljava kada se govori o ljubavnim odnosima nastalim u mladosti.

- uprawiać miłość <z kimś>
- voditi ljubav <s kim>
- miłość cielesna
- miłość zmysłowa
- mieć ochotę na miłość

Sljedećoj su skupini pridodani frazemi koji se odnose na tjelesnu ljubav odnosno seks. U prva dva primjera, ujedno i ekvivalenta, glavna je sastavnica desemantizirana i poistovjećena je sa seksualnim odnosom, dok glagoli *uprawiać* odnosno *voditi* upućuju na sam čin seksa. Iz kombinacije sastavnica proizlazi značenje 'imati seksualni odnos <s kim>'. U trećem i četvrtom primjeru glavna sastavnica označava ljubavni odnos, dok je pridjevima *cielesna* odnosno *zmysłowa* taj odnos okarakteriziran kao 'odnos koji se temelji na požudi i spolnom nagonu'. U posljednjem je primjeru glavna sastavnica izgubila svoje primarno leksičko značenje te je poistovjećena sa seksom, a u kombinaciji s ostalim nedeseantiziranim sastavnicama tvori frazeološko značenje 'imati želju za seksom'.

- ljubav ide kroz želudac

U ovom frazemu rečenične strukture frazeološko je značenje utemeljeno na slici u kojoj se glavna sastavnica *ljubav* povezuje s naklonošću, dok su ostale sastavnice poistovjećene s dobrim kuhanjem. Stoga je značenje ovog frazema 'tko dobro kuha, lako će pridobiti čiju naklonost'.

- lože miłości

Kod frazema koji označava 'mjesto na kojem ljubavnici ili supružnici imaju seksualni odnos' imenica *lože* zadržava svoje primarno značenje, dok u pozadini glavne sastavnice stoji seksualni odnos.

9. EKVIVALENTNOST FRAZEMA

Prema definiciji Hrvatskog jezičnog portala ekvivalent u lingvistici označava „riječ ili izraz s jednakim značenjem” odnosno istovrijednicu. Uz jednako značenje, ekvivalentni frazemi imaju i istu strukturu, bez obzira na to što pripadaju različitim jezicima. No moguća su i određena odstupanja u leksičkom sastavu frazema i njihovoj strukturi. Stoga je važno napraviti razliku prema stupnju ekvivalentnosti frazema. Glavni su tipovi frazemske ekvivalencije potpuna te djelomična ekvivalencija. Potpuno ekvivalentni frazemi imaju jednako frazemsko i kategorijalno značenje, jednaku sliku, isti leksički sastav te gramatičku strukturu. Djelomično ekvivalentne frazeme karakterizira jednaka slika te isto značenje, ali i određene nepodudarnosti u njihovu leksičkom sastavu te strukturi (Vidović Bolt 2011: 140–143).

Potpuno ekvivalentni frazemi

PL	HR	ZNAČENJE
miłość platoniczna ⁴	platonska ljubav	duhovna, neerotska, netjelesna ljubav
wyznać komuś miłość	izjaviti / izjavljivati ljubav komu	izravnim riječima otkriti svoje osjećaje prema komu
ślepa miłość	slijepa ljubav	odnos u kojem <i>tko</i> ne opaža nesavršenosti onoga u koga je zaljubljen
usychać (schnąć) z miłości	venuti od ljubavi	patiti zbog ljubavi
umierać z miłości	umirati od ljubavi	biti nesretan nakon ljubavnog brodoloma ili gubitka voljene osobe
uprawiać miłość <z kimś>	voditi ljubav <s kim>	imati seksualni odnos <s kim>
plomień miłości	plamen ljubavi	snažno uzbuđenje, strast koju izaziva zaljubljenost
nieszczęśliwa miłość	nesretna ljubav	neuspješan ljubavni odnos u kojem barem jedna osoba pati
plamienna miłość	žarka ljubav	strasni osjećaji ljubavi

⁴ U frazemima *miłość platoniczna* i *platonska ljubav* primjetan je različit redoslijed sastavnica. Međutim, inverzija u poljskom jeziku posljedica je gramatičkih pravila po kojima imenica uglavnom stoji ispred pridjeva. Navedeni frazemi su po svim ostalim značajkama potpuno ekvivalentni.

U analiziranom korpusu pronađeno je devet parova potpuno ekvivalentnih frazema. Pritom je u frazemu *izjaviti / izjavljivati ljubav* komu glagolska sastavnica prisutna u obama vidovima, dok je u poljskom ekvivalentu *wyznać komuś miłość* glagolska komponenta isključivo svršenog vida. Budući da oba frazema dijele glagolsku sastavnicu svršenog vida, navedeni su frazemi predstavljeni u skupini potpuno ekvivalentnih frazema. Osim toga, kod poljskog frazema *usychać (schnąć) z miłości* glagol se pojavljuje u dvije varijante, dok hrvatski ekvivalent *venuti od ljubavi* ima samo jednu. Međutim, frazemi su predstavljeni u ovoj skupini zbog toga što glagoli *usychać* i *schnąć* imaju gotovo identično značenje. Svi su ostali navedeni frazemi u potpunosti jednaki.

Djelomično ekvivalentni frazemi

PL	HR	ZNAČENJE
miłość od pierwszego wejrzenia	ljubav na prvi pogled	ljubav koja bukne pri prvom susretu
miłość aż po grób	ljubav do groba	trajna ljubav
szaleć z miłości	poludjeti od ljubavi	biti (postati) pretjerano zanesen <i>kime</i>
miłość bez wzajemności	neuzvrćena ljubav	odnos u kojem je <i>tko</i> zaljubljen <i>u koga</i> , a na te osjećaje <i>mu</i> nije odgovoreno istom mjerom
na miłość boską (Boga)	za ljubav Božju <!>	za Boga miloga<!>, tako <i>ti</i> Boga<!>, ako Boga znaš<!> / <i>pri zgražanju, usrdnoj molbi itd./</i>

U korpusu je prisutno pet djelomično ekvivalentnih frazema. Frazemski se ekvivalenti *miłość od pierwszego wejrzenia* i *ljubav na prvi pogled* razlikuju u prijedlogu i padežu pridjeva i imenice u drugom dijelu frazema koji su u poljskom jeziku izraženi genitivom, dok su u hrvatskom jeziku u akuzativu. Osim toga, navedeni se frazemi međusobno razlikuju i u rodu posljednje sastavnice koja je u poljskom jeziku srednjega roda, a u hrvatskom muškoga. U drugom se primjeru (*miłość aż po grób – ljubav do groba*) frazemi također razlikuju u prijedlogu i padežu. Uz to se u poljskom frazemu javlja i čestica koja nije prisutna u hrvatskom. U trećem primjeru ekvivalenata *szaleć z miłości* i *poludjeti od ljubavi* glagolska je sastavnica u poljskom frazemu nesvršenoga vida, dok je u hrvatskom isključivo svršenoga.

Zbog toga su navedeni frazemi tek djelomično ekvivalentni. U sljedećem je primjeru (*miłość bez wzajemności – neuzvrćena ljubav*) imenička sastavnica jednaka u oba frazema, dok je druga sastavnica u hrvatskom jeziku izražena pridjevom, a u poljskom jeziku se njezina struktura sastoji od prijedloga i imenice. No značenje tih frazema u potpunosti je identično. Posljednji se primjer frazemskih ekvivalenata *na miłość boską (Boga)* i *za ljubav Božju* <!/> također razlikuje u prijedlogu. Osim toga, druga se sastavnica poljskog frazema javlja u dvije varijante, dok u hrvatskom dolazi samo u jednoj.

10. ZAKLJUČAK

U ovom je radu analizirana *ljubav* kao sastavnica hrvatskih i poljskih frazema. Za prikupljanje korpusa korišteni su poljski i hrvatski rječnici raznih autora. Već pri samom prikupljanju građe bilo je vidljivo da i u hrvatskom i u poljskom jeziku postoji velik broj frazema sa sastavnicom *ljubav*. Korpus obuhvaća 112 frazema – 57 poljskih i 55 hrvatskih. Frazemi su analizirani s obzirom na strukturni, sintaktički, paradigmatski i semantički aspekt, a proučena je i njihova međusobna ekvivalentnost.

Strukturnom je analizom utvrđeno da se hrvatski i poljski frazemi sa sastavnicom *ljubav* odnosno *milość* javljaju u sva tri strukturna tipa, dakle pronađeni su frazemi sa strukturom fonetske riječi, sveze riječi i rečenice. Pritom su najmanje zastupljeni frazemi sa strukturom fonetske riječi, dok najbrojniju skupinu čine frazemi koji su po svom opsegu sveza riječi. Među njima su u približno jednakom broju zastupljene glagolske i imeničke sveze riječi, dok su pridjevske prisutne u samo tri frazema. U trećoj skupini, odnosno frazemima sa strukturom rečenice, pronađene su dvodijelne i eliptične rečenice te jedna zavisna rečenica.

Sintaktičkom je analizom utvrđeno da imenički frazemi vrše najviše sintaktičkih funkcija – funkciju subjekta, imenskog predikata, apozicije i objekta. Svi se glagolski frazemi u rečenicu uvrštavaju u funkciji predikata, dok pridjevski ispunjavaju funkciju imenskog predikata. Frazemi rečenične strukture u kontekst su uključeni kao samostalne rečenice ili su uvršteni u druge rečenice.

Kada govorimo o paradigmatičnosti frazema, kod analiziranih su frazema utvrđene sve tri vrste. Pritom su najbrojniji frazemi djelomične paradigmatičnosti koja je prisutna kod pojedinih sveza riječi te frazemskih rečenica. Po brojnosti slijede frazemi potpune paradigmatičnosti koja se javlja kod svih imeničkih sveza čija se struktura sastoji od pridjeva i imenice, a prisutna je i u jednoj frazemaškoj rečenici. Frazemi nulte paradigmatičnosti najmanje su zastupljeni u korpusu.

Na semantičkom je polju pronađeno više od 35 frazeoloških značenja. U svakom od njih sastavnica *ljubav*, zadržavajući svoje primarno leksičko značenje ili desemantizirana, ima svoju ulogu u dešifriranju značenja frazema. Većina se analiziranih frazema odnosi na romantičnu ljubav koja je definirana u teorijskom dijelu. Pritom najveće skupine tvore frazemi sa značenjem 'voljeti, biti zaljubljen *u koga*', oni koji se odnose na izazivanje osjećaja odnosno razvijanje ljubavi, frazemi koji označavaju strastvenu zaljubljenost i oni koji u svojoj pozadini imaju sliku pretjerane zanesenosti odnosno zaludenosti. Zanimljivo je primijetiti da najveću skupinu s čak 12 primjera tvore frazemi koji su povezani s ljubavnom patnjom

odnosom tugom.

Proučavanjem ekvivalencijskih odnosa frazemi su prema stupnju ekvivalentnosti podijeljeni u dvije glavne skupine: potpuno ekvivalentne i djelomično ekvivalentne. U analiziranom je korpusu potvrđeno devet parova potpuno ekvivalentnih frazema te pet djelomično ekvivalentnih.

11. POPIS HRVATSKIH I POLJSKIH FRAZEMA SA SASTAVNICOM LJUBAV

POPIS HRVATSKIH FRAZEMA

B

biti lud od ljubavi = pokazivati veliku sklonost *prema komu*

biti rob ljubavi = ne biti u stanju osloboditi se osjećaja *prema komu*, osobito u neuspješnoj vezi

biti slobodan od ljubavi = ne biti zaljubljen, ne nalaziti se u ljubavnom odnosu *s kim*

biti u ljubavi = biti zaljubljen *u koga*, voljeti *koga*

bivša ljubav = bivši ljubavni partner

bolestan od ljubavi = posve obuzet jakim osjećajima *prema komu*

bolovati od ljubavi = patiti (biti nesretan) zbog ljubavi

buknula je ljubav = preplavili su snažni osjećaji *koga*

C

cvjetati od ljubavi = biti sretno zaljubljen

Č

činiti iz ljubavi što = činiti *što* da bi se ugodilo *komu, čemu*

čist račun duga ljubav = uz središnje međusobne račune dobri odnosi neće biti ugroženi

D

dijete ljubavi = izvanbračno dijete

G

ginuti od ljubavi = biti jako zaljubljen *<u koga>*

gorjeti od ljubavi = jako voljeti *koga*

I

izjaviti / izjavljivati ljubav komu = izravnim riječima otkriti svoje osjećaje prema komu

L

luda ljubav = strastven, često nerazuman ljubavni odnos *s kim*

LJ

ljubav cvjeta = ljubavni odnos napreduje (razvija se)

ljubav do groba = trajna ljubav

ljubav ide kroz želudac = tko dobro kuha, lako će pridobiti čiju naklonost

ljubavi moja = izraz naklonosti koji se koristi pri obraćanju partneru

ljubav iz računa = glumljena (hinjena, neiskrena) ljubav radi materijalne koristi

ljubav na prvi pogled = ljubav koja bukne pri prvom susretu

ljubav preko telefona = veza na daljinu

ljubav preko žice = veza na daljinu

M

majmunška ljubav = slijepa roditeljska ljubav prema djeci

N

nesretna ljubav = neuspješan ljubavni odnos u kojem barem jedna osoba pati

neuzvrćena ljubav = odnos u kojem je *tko* zaljubljen *u koga*, a na te osjećaje mu nije odgovoreno istom mjerom

ni za svu ljubav na svijetu (svijeta) = nipošto

O

ostati u ljubavi <s kim> = zadržati dobre odnose <s kim>

P

pepeo (zgarište) ljubavi = ono što je ostalo od neuspjele ljubavne veze *s kim*

pijan od ljubavi = strasno zaljubljen *u koga*, u omamljenom, uzbuđenom stanju *radi koga*

plamen ljubavi = snažno uzbuđenje, strast koju izaziva zaljubljenost

planula je (planu) ljubav = naglo su se razvili osjećaji ljubavi <*prema komu*>

platoniska ljubav = duhovna, neerotska, netjelesna ljubav

poludjeti od ljubavi = postati pretjerano zanesen *kime*

pukla je ljubav = ljubavni odnos <*s kim*> je prekinut

R

rasplamsala se ljubav = razvili su se osjećaji ljubavi <*prema komu*>

S

slijepa ljubav = odnos u kojem *tko* ne opaža nesavršenosti onoga u koga je zaljubljen

s ljubavlju = rado, drage volje <*činiti što*>

stara ljubav = bivši ljubavni partner

svježa ljubav = ljubavni odnos s novim partnerom

U

ukazati ljubav <*komu*> = otkriti svoje osjećaje <*komu*>

umirati od ljubavi = biti nesretan nakon ljubavnog brodoloma ili gubitka voljene osobe

V

venuti od ljubavi = patiti zbog ljubavi

voditi ljubav <*s kim*> = imati seksualni odnos <*s kim*>

vratiti (uzvratiti) ljubav za ljubav = vratiti (uzvratiti) dobrim dobro djelo

vužgan od ljubavi = strastveno zaljubljen

Z

zabranjena ljubav = odnos u kojem *tko* gaji osjećaje *prema komu*, iako je to na neki način neprihvatljivo

zacića (zarad) ljubavi = radi ljubavi

za ljubav komu, čemu (koga, čega) [učiniti / činiti što itd.] = da bi se ugodilo *komu, čemu*, iz obzira *prema komu, prema čemu* [učiniti / činiti što itd.]

za ljubav Božju <!=> za Boga miloga<!=>, tako *ti* Boga<!=>, ako Boga znaš<!=> /*pri zgražanju, usrdnoj molbi* itd./

zapaliti ljubav = izazvati osjećaje ljubavi

zaslijepljen ljubavlju = stanje u kojem je *tko* toliko zaljubljen da nije u stanju dobro rasuđivati

Ž

žarka ljubav = strasni osjećaji ljubavi

POPIS POLJSKIH FRAZEMA

C

cywilizacja miłości = uvjerenje o nadmoći vrijednosti kao što su ljubav, pravda, istina, sloboda i solidarnost /*u katoličkoj moralnoj teologiji*/

D

dać komuś dowód miłości = dokazati *komu* svoju ljubav seksom

darzyć / obdarzyć kogoś miłością = voljeti *koga*

G

gorąca miłość = ljubavni odnos prožet strašću i žudnjom

Ł

łóże miłości = mjesto na kojem ljubavnici ili supružnici imaju seksualni odnos

M

małżeństwo z miłości = brak između dviju osoba sklopljen isključivo radi uzajamnih osjećaja ljubavi

mieć ochotę na miłość = imati želju za seksom

miłość aż po grób = trajna ljubav

miłość bez wzajemności = odnos u kojem je *tko* zaljubljen *u koga*, a na te osjećaje *mu* nije odgovoreno istom mjerom

miłość bliźniego = istinska ljubav pojedinca usmjerena prema svim ljudima na svijetu /*u kršćanstvu*/

miłość budzi (odzywa się) w czyimś sercu, w kimś = razvijaju se osjećaji ljubavi *u komu*

miłość cielesna = odnos koji se temelji na požudi i spolnom nagonu

miłość dodaje skrzydeł = ljubav ohrabruje *koga*, potiče *u komu* osjećaj zanosa <*za što*>

miłość do grobowej deski = trajna ljubav

miłość francuska = oralni seks

miłość gaśnie = osjećaji <*prema komu*> nestaju

miłość homoseksualna = homoseksualnost

miłość lesbijska = lezbijstvo

miłość ojczyzny = patriotizam

miłość od pierwszego wejrzenia = ljubav koja bukne pri prvom susretu

miłość platoniczna = duhovna, neerotska, netjelesna ljubav

miłość ulotna = prolazni osjećaj ljubavi koji traje samo određeno vrijeme

miłość własna = samoljublje, naglašen osjećaj za vlastitu vrijednost

miłość zaślepia = zaljubljenost remeti *čiju* moć rasuđivanja

miłość zmysłowa = odnos koji se temelji na požudi i spolnom nagonu

N

na miłość boską (Boga) = za Boga miloga<!>, tako *ti* Boga<!>, ako Boga znaš<!> /*pri zgrażanju, usrdnoj molbi itd./*

nedorosła miłość = djetinjast ljubavni odnos između uglavnom mladih i neiskusnih osoba

nieszczęśliwa miłość = neuspješan ljubavni odnos u kojem barem jedna osoba pati

niewolnik miłości = osoba koja nije u stanju osloboditi se osjećaja *prema komu*, osobito u neuspješnoj vezi

P

pałać / zapalać miłością do kogoś = zaljubiti se *u koga*

parada miłości = parada popraćena elektronskom glazbom koju organiziraju osobe homoseksualne orijentacije

plomienna miłość = strasni osjećaji ljubavi

plomień miłości = snažno uzbuđenje, strast koju izaziva zaljubljenost

plonać / zaplonać do kogoś, ku komuś miłością = zaljubiti se *u koga*

podbudować czyjąś miłość własną = kakvim postupkom povećati *čije* samopouzdanje

powziąć miłość = zaljubiti se

przez miłość = iz ljubavi <*prema komu, prema čemu*>

przybytek miłości = javna kuća, bordel

przysięgać komuś miłość = obećati *komu* svoju ljubav do kraja života /*często činom żenidbe/*

R

ranić czyjąś miłość = povrijediti *čije* osjećaje

rozgorzeć miłością do kogoś = zaljubiti se *u koga*

S

stara miłość nie rdzewieje = vezu između dvije osobe koje više nisu u ljubavnom odnosu teško je zaboraviti /*często ljubavni odnosi nastali u mladosti/*

stracić głowę z miłości = ne moći dobro rasuđivati zbog zaljubljenosti *u koga*

szaleć z miłości = biti pretjerano zanesen *kime*

szczenięca miłość = neiskvareni osjećaj ljubavi *prema komu*

Ś

ślepa miłość = odnos u kojem *tko* ne opaža nesavršenosti onoga u koga je zaljubljen

U

umierać z miłości = biti nesretan nakon ljubavnog brodoloma ili gubitka voljene osobe

uprawiać miłość <z *kimś*> = imati seksualni odnos <*s kim*>

usychać (schnąć) z miłości = patiti zbog ljubavi

W

Wasza (Jego, Jej) Miłość = Vaša Milosti (Visosti) /*izraz poštovanja koji se koristio prilikom obraćanja osobama na visokim pozicijama u društvu/*

wolna miłość = izvanbračna zajednica

wzbudzić (wzniecić) w kimś miłość = izazvati osjećaje ljubavi *u komu*

wyznać komuś miłość = izravnim riječima otkriti svoje osjećaje *prema komu*

Z

zaszczepić komuś miłość <*do czegoś*> = vlastitim utjecanjem prenijeti *komu* osjećaje naklonosti <*prema čemu*>

zdobyć (zaskarbić) sobie czyjąś miłość = zavrijediti (zaslužiti) *čiju* ljubav

z miłości = iz ljubavi <*prema komu, prema čemu*>

Ż

żyć miłością = živjeti načinom života u kojem je najvažnije pružati ljubav bližnjima /najčešće u kršćanstvu/

żyć miłość do kogoś = osjećati ljubav *prema komu, voljeti koga*

LITERATURA

- Bąba, Stanisław i Liberek, Jarosław (2002). *Słownik frazeologiczny współczesnej polszczyzny*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Boryś, Wiesław (2005). *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Kraków: Wydawnictwo literackie.
- Chevalier, Jean i Gheerbrant, Alain (2007). *Rječnik simbola. Mitovi, snovi, običaji, geste, oblici, likovi, boje, brojevi*. Zagreb: Kulturno-informativni centar/Jesenski i Turk.
- Colin, Didier (2004). *Rječnik simbola, mitova i legendi*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Drabik, Lidia / Kubiak-Sokół, Aleksandra / Sobol, Elżbieta / Wiśniakowska, Lidia (2006). *Słownik języka polskiego PWN*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Drabik, Lidia / Sobol, Elżbieta / Stankiewicz, Anna (2006). *Słownik idiomów polskich PWN*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Ekman, Paul (2011). *Razotkrivene emocije*. Beograd: Zavod za udžbenike.
- Fink Arsovski, Željka / Kovačević, Barbara / Hrnjak, Anita (2017). *Bibliografija hrvatske frazeologije. Frazeobibliografski rječnik*. Zagreb: Knjigra.
- Fink-Arsovski, Željka (2002). *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*. Zagreb: FF press.
- Kłosińska, Anna (2007). *Słownik frazeologiczny PWN*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Kłosińska, Anna / Sobol, Elżbieta / Stankiewicz, Anna (2005). *Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłowiami*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Kopaliński, Władysław (2006). *Słownik symboli*. Warszawa: Oficyna wydawnicza RYTM.
- Kovačević, Barbara (2012). *Hrvatski frazemi od glave do pete*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Kovačević, Barbara i Ramadanović Ermina (2018). *Izražavanje negativnih primarnih emocija u hrvatskoj frazeologiji* [u]: Pfandl, Heinrich i Będkowska-Kopzyk, Agnieszka (ur.). *Slavofraz 2016: Phraseologie und (naive) Psychologie*. Hamburg: Verlag Dr. Kovač.
- Kövecses, Zoltán (1990). *Emotion Concepts*. New York: Springer-Verlag.
https://www.researchgate.net/publication/232427630_Emotion_Concepts

- Kövecses, Zoltán (1986). *Metaphors of Anger, Pride and Love: A lexical approach to the structure of concepts*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins B. V.
<http://testrain.info/download/Zolt%C3%A1n%20K%C3%B6vecses%20Metaphors%20of%20Anger%20Pride%20and%20Love.pdf>
- Malnar Jurišić, Marija i Vukša Nahod, Perina (2018). *Međuljudski odnosi u hrvatskoj dijalektalnoj frazeologiji* [u]: Pfandl, Heinrich i Będkowska-Kopzyk, Agnieszka (ur.). *Slavofraz 2016: Phraseologie und (naive) Psychologie*. Hamburg: Verlag Dr. Kovač.
- Matešić, Josip (1982). *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Menac, Antica (2006). *Hrvatska frazeologija*. Zagreb: Knjigra.
- Menac, Antica / Fink-Arsovski, Željka / Venturin, Radomir (2003). *Hrvatski frazeološki rječnik*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Menac, Antica / Fink-Arsovski, Željka / Venturin, Radomir (2014). *Hrvatski frazeološki rječnik*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Menac, Antica i Pintarić, Neda (1986). *Hrvatskosrpsko-poljski frazeološki rječnik*. Zagreb: Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.
- Milivojević, Zoran (2010). *Emocije. Psihoterapija i razumijevanje emocija*. Zagreb: Mozaik knjiga.
- Moguš, Milan i Pintarić, Neda (2002). *Poljsko-hrvatski rječnik*. Zagreb: Školska knjiga.
- Mosiołek-Kłosińska, Katarzyna i Ciesielska, Anna (2001). *W kilku słowach. Słownik frazeologiczny języka polskiego*. Warszawa: Wydawnictwo Szkolne PWN.
- Oatley, Keith i Jenkins, Jennifer M. (2003). *Razumijevanje emocija*. Zagreb: Naklada Slap.
- Opašić, Maja i Spicijarić Paškvan, Nina (2018). *A comparison of the phraseological description of the emotion of anger in Croatian and Hungarian* [u]: Pfandl, Heinrich i Będkowska-Kopzyk, Agnieszka (ur.). *Slavofraz 2016: Phraseologie und (naive) Psychologie*. Hamburg: Verlag Dr. Kovač.
- Podlawska, Daniela i Świątek-Brzezińska, Magdalena (2009). *Słownik frazeologiczny języka polskiego*. Warszawa – Bielsko-Biała: Wydawnictwo Szkolne PWN.
- Ribarova, Slavomira (2007). „*Da li znaš da te volim...*” *Koncept ljubavi u češkim, makedonskim i hrvatskim poredbenim frazemima* [u]: Fink Arsovski, Željka i Hrnjak, Anita (ur.). *Slavenska frazeologija i pragmatika*. Zagreb: Knjigra.

- Skorupka, Stanisław (1967). *Słownik frazeologiczny języka polskiego*. Warszawa: Wiedza powszechna.
- Sobol, Elżbieta (2008). *Słownik frazeologiczny PWN z Bralczykiem*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Vidović Bolt, Ivana (2011). *Životinjski svijet u hrvatskoj i poljskoj frazeologiji I*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Vidović Bolt, Ivana / Barčot, Branka / Fink Arsovski, Željka / Kovačević, Barbara / Pintarić, Neda / Vasung, Ana (2017). *Rječnik hrvatskih animalističkih frazema*. Zagreb: Školska knjiga.

Internetske stranice:

- *Hrvatski jezični portal*. [<http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>]
- *Hrvatska jezična mrežna riznica*. [<http://riznica.ihjj.hr/index.hr.html>]
- *Narodowy Korpus Języka Polskiego*. [<http://nkjp.pl/>]
- *Wielki słownik języka polskiego*. [<http://www.wsjp.pl/>]